سیستەمی سەرمایەداریی لە سەدەی 21 دا چۆن کار دەکات؟.. ئەردەڵان عەبدوڵڵا

سیستەمی سەرمایەداریی کە ئێستا لە تەواوی جیهاندا بەرقەرارە، مایەی شرۆڤەکردن و لێکۆڵینەوەی هەمەجۆر بووە، من پێشتر کتێبە بەناوبانگەکەی ‹کەپیتاڵ، سەرمایە» ی کارل مارکسم خوێندبۆوە، کە تێیدا شرۆڤەیەکی جوان و گرنگی ئەم سیستمەی کردووە، پاشتریش تێڕوانینی کۆمەڵێک فەیلەسوف و بیرمەندی تری چەپم خوێندەوە لە پێش هەمووشیانەوە لینین، ترۆتسکی، ،بلیخانۆف،کاوتسکیی، گرامشی و کۆمەڵێک بیرمەندی تری چەپ. لە کۆتاییشدا بۆچوونی ئەوانەشم خوێندەوە کە داکۆکی لە سەرمایەدارییی دەکەن لە پێش هەمووشیانەوە فەیلەسوفی ئەمریکی فرانسیس فۆکۆیاما.

لەماوەی پێشوودا کتێبی « سەرمایە لە سەدەی بیست و یەک» خوێندەوە کە لە نووسینی بیرمەند و ئابووریناسی فەرەنسی «تۆماس پیکیتی» یە و کاک بیلال ئیسماعیل حەمە لە ئینگلیزییەوە کردوویەتی بە کوردی. من پێشتر لە رۆژنامەی یونگە ڤێڵتی ئەڵمانیدا نووسینێکم لەبارەی ئەم کتێبەوە خوێندبۆوە، تاڕادەیەکی باش کتێبەکەی ناساندبوو، هەربۆیە دەمویست بە ئەڵمانی دەستم بکەوێت، دواتر ئەم کتێبە لەلایەن دەزگای جەمال عیرفانەوە کرا بە کوردی، زۆرم پێخۆشبوو، بەتایبەتی کاتێک سەیری وەرگێڕەکەم کرد، کە کاک بیلال کردوویەتی بەکوردی، کە یەکێکە لە وەرگێڕە باشەکان.

بەپێی زۆرێک لە ناوەندەکانی لێکۆڵینەوەش بێت، ئەم کتێبە بە یەکێک لە کتێبە باشەکانی هەزارەی دووەم دادەنرێت، کە لەبارەی سیستمی سەرمایەدارییەوە نووسراوە. رۆژنامەی ئیکۆنۆمیستی بەریتانی، تۆماس پیکیتی بە مارکسی سەدەی 21 وەسفکرد.

ئەم کتێبە شرۆڤەیەکی تەواوی پێچەوانەی ئەوانەی پێشووە کە من خوێندوومەتەوە، نووسەر نەخۆی خستۆتە سەنگەری بەرگری لە سەرمایەدارییی، نە لەسەنگەری دوژمندارییە، بەڵکە وەکو ئەکادیمییەک هەوڵیداوە، باسی لایەنی باش و خراپی ئەم سیستمە بکات، کە ماوەیەکی زۆرە لە جیهاندا بەرقەرارە.

لێرەدا هەوڵدەدەم ناساندنێکی کورت لەبارەی ئەم کتێبەوە بکەم و کەمێک زانیاریی لەبارەی ئەم کتێبەوە بۆ خوێنەری هێژا بدەم.

ناوەڕۆکی کتێبەکە

ئەم کتێبە باسی مێژووی سەرهەڵدان و چەندێتی دروستبوونی سیستمی سەرمایەداری دەکات لە جیهاندا، بەتایبەتی لە سەدەی هەژدە و نۆزدە و بیستدا، ئەمەش بەپشت بەستن بە کۆمەڵێک ئاماری گرنگ بەتایبەتی ئامارە حکومییەکانی فەرەنسا و بەریتانیا، کە دوو دەوڵەتن کە کۆنترین ئاماری حکومیان هەیە، نووسەریش زۆر سوودی لەم ئامارانە وەرگرتووە. پاشان بەشێوەیەکی زانستیانە باسی بنەماکانی ئەم سیستەمە دەکات. هەروەها باسی سەرمایەدارییی و جۆرەکانی، تایبەتمەندی سەرمایەداریی فەرەنسی و ئەڵمانیی و ئەمریکی دەکات، پاشان باسی گرنگی باج، سیستمی دارایی، هەڵئاواسان، کرێی کرێکاران. هەروەها نایەکسانی، هۆکارەکانی و چەندێتی زاڵبوون بەسەر ئەم کێشەیەدا دەردەخات. دواتر باسی تیۆرییە ئابوورییە گەورەکانی جیهان دەکات بەتایبەتی» ماڵتەس، دیکینز، مارکس، میلتۆن» زۆری تریش. دواجار نووسەر باس لە چەندێتی و پێکهاتە گرنگەکانی سەرمایەداریی لەمەڕەدا دەکات بە نموونە گرنگی سەرمایەی خانووبەرە، پشکەکان بۆرسەکان.

لەکۆتاییدا باسی تێڕوانینی خۆی دەکات بە کێشەکانی سەرمایەدارییی لەمەڕەدا بەتایبەتی کێشەی کەشوهەوا، کۆچ، نایەکسانی لەناو دەوڵەتاندا، ڕۆڵی خراپی سندوقە سیادییەکانی کە بە « کۆڵۆنیالیزمی نوێ « وەسفیان دەکات. پیکیتی پێشنیازی باجێکی جیهانی دەکات بەسەر سەرمایەداریی، ئەو پێی وایە لە ڕێگەی ئەم باجە جیهانییەوە دەتوانین کۆتایی بە نایەکسانی جیهانی بهێنین.

سەرمایە و سامان

سەرمایە و سامان دەبنە دوو تەوەری سەرەکی ئەم کتێبە، هەر لەسەرەتای کتێبەکەوە تاکۆتایی، ئەم دوو بابەتە دەبنە تارماییەکی گەورە بۆ ئەم کتێبە. نووسەر پێی وایە دوو جۆر سەرمایە هەیە، یەکەم : مرۆیی، دووەم: ماتریاڵی. لەڕووی مرۆییەوە پێی وایە سەرمایەی مرۆیی بریتییە لە هێزی کارکردن، لێهاتوویی، ڕاهێنان و تواناکان. سەرمایەی نامرۆیی یان ماتریاڵی هەموو شتێک دەگرێتەوە کە خاوەندارێتی پێوە بکرێت و لە بازاڕدا سەودای پێوە بکرێت لەوانە: « کۆمپانیاکان، ئامێر کەرەستەکان، سەرمایەی دارایی.ل66

لەڕووی جیاوازیی نێوان سەرمایە و سامانیشەوە نووسەر پێیوایە کە سەرمایە شێوازی کەڵەکەبوونی سەرمایە دەگۆڕێنێت لەلایەن مرۆڤەوە، وەکو « باڵەخانەکان، بیناکان، ئامێرەکان، کەلوپەل و ژێرخانی ئابووریی». لە بەرامبەردا زەویی و درامەتەکانیش ئەوانەی کە بە مرۆڤ بەخشراون و هیچ کات مرۆڤ هیچی نەکردووە لە کەڵەکبوونیدا، دەتوانین بە سامانی دابنێین. دەشێت: زەوی ڕەگەزێکی پێکهێنەری

سامانە، بەڵام سەرمایە نییە. ل67

ئەرک و کاری سەرمایە

نووسەر پێی وایە سەرمایە لە هەموو شارستانییەتەکاندا دوو کاری گەورەی ئابووریی دەکات:

یەکەم: سەرمایە شوێنی نیشتەجێبوون دابین دەکات. بەشێوەیەکی وردتر سەرمایە خزمەتگوزاری بە شوێنی نیشتەجێبوون بەرهەم دەهێنێت، بەهاکەشی بە بەهای کرێی یەکە نیشتەجێبووەکان دە پێوڕێت.

دووەم: کاری بەرهەمهێنانی شمەک و خزمەتگوزارییەکانی دیکەیە. ئەمەش بەریتییە لە پرۆسەی بەرهەمهێنان کە پێویستی بە زەوی کشتوکاڵی، ئامراز، بینا، نووسینگە، ژێرخانی ئابووریی، مافی داهێنان. لەڕووی مێژووییەوە یەکەمین شێوەکانی کەڵەکەبوونی سەرمایە هەر یەکە لە ئامێرو ئامڕازەکانی بەرهەمهێنان و ئامادەسازی کشتوکاڵی لە خۆدەگرێت « پەرژینکردن،ئاودێریی» هەروەها لە شوێنی نیشتەجێبوونی سەرەتایی « ئەشکەوتەکان، چادرەکان» پێش ئەوەی بگۆڕێن بە شێوەی زۆر ئاڵۆزتر لەسەردەمی مۆدێرندا».ل 282

سەرمایەداریی لە ئەوروپا و ئەمریکا

نووسەر لەم کتێبەیدا پانتایی باشی بە مێژووی گەشەسەندن و پێشکەوتنی سەرمایەدارییی لە ئەوروپا و ئەمریکا داناوە بەتایبەتی لە بەریتانیا و فەرەنسا، هەروەها جیاوازیی نێوانیان دەرخستووە. خاڵی سەرەکی ئەوەیە کە سیستمی سەرمایەداریی لە ئەوروپادا زیاتر پشتی بەستووە بەو سامانە زۆرەی کە لە کۆڵۆنیاکانی دەستیکەوتووە، لەکاتێکدا ئەمریکا زیاتر پشتی بە بوونی زەویوزارێکی فراوان بەستووە، جگە لە دەوڵەمەندی وڵاتەکە، هەروەها بوونی سیستمی کۆیلایەتی کە سوودی زۆری بە سەرمایەدارییی ئەمریکی گەیاندووە. لەم کتێبەدا نووسەر زۆر بەوردی باسی سیستمی کۆیلایەتی و کاریگەرییە ئابوورییەکانی بەسەر ئەمریکاوە دەکات، ئەمەش هەمووی بە پشت بەستن بە کۆمەڵێک ئاماری گرنگ بە نموونە لە سەدەی هەژدەدا کاری کۆیلەکان لە 60% داهاتی نەتەوەییان پێکدەهێنا. لە ساڵی 1860 دا نرخی کۆیلەیەکی نێر 2 هەزار دۆلار بووە، لەکاتێکدا کرێی کرێکارانی کێڵگەکان 200 دۆلار بووە لە مانگێکدا. ل216

دواتر نووسەر دەڵێت: لە راستیدا ئەمریکا جێگیرییەکی زیاتریی لە رێژەی سەرمایە / داهات بەخۆوەبینیوە تاوەکو ئەوروپا لەسەدەی بیستەمدا، ئەمەش ئەو دەخاتە روو کە بۆچی ئەمریکییەکان تێڕوانینیان سەبارەت بە سەرمایەدارییی باشتر بووە لە ئەوروپییەکان. ل205

سەرمایەداریی خۆی نوێ دەکاتەوە

خاڵێکی سەرنجراکێش و گرنگ بەلای منەوە، کە تۆماس پیکیتی زۆر باش کاری لەسەرکردووەو شرۆڤەی کردووە، مەسەلەی شرۆڤەکردنی سەرمایەدارییە، نووسە پێیوایە کە « سەرمایەداریی بەردەوام لە گۆڕانکاریدایە، سەرمایە سەرەتا بەشێوەیەکی سەرەکی زەویوزار بوو، بەڵام ئەمڕۆ شوێنی نیشتەجێبوون و هەبووە پیشەسازیی و داراییەکان و سەرمایەی مرۆیی جێگەی گرتەوە. لەسەدەی 18 دا کشتوکاڵ هەموو چالاکییەکانی ئابووری بەرهەم دەهێنا. هەربۆیە سەرمایە لە سەردەمی ئێستادا بە بەراورد بە سەرمایە لە سەدەی 18 دا لە هەندێک شتی کەمدا لە یەک دەچن ل156، 157

سەرمایەداریی لەمڕۆدا

پاشان نووسەر قسە لەبارەی شێوازی سەرمایەداریی لەئەمڕۆدا دەکات و جیاوازییەکەی دەردەخات، ئەو پێیوایە کە جیاوازییەکی زۆر گەورەشیان نییە. لەمبارەیەوە دەڵێت: ئەوەی تێبینی دەکەین سەرمایە لەمڕۆدا زۆر جیاواز نییە لە رابردوو، تەنها شێوازەکەی گۆڕاوە، لە رابردوودا سەرمایە لەسەر شێوازی زەویزار بووە، بەڵام ئێستا بووە بە پیشەسازیی، دارایی، خانووبەرە، هەشتا نیوەی دانیشتوانی زەوی خاوەنی هیچ شتێک نین، بەڵام ئێستا چینی ناوەڕاست خاوەن موڵک هەن، کە خاوەنی 1/3 سامانی جیهانن، چینی10% ی دەوڵەمەند خاوەنی 2/3 سامانی جیهانن ، پێشتر خاوەنی90% ی سامانی جیهان بوون. ل497
خاڵی وەرچەرخانی گەورە لە سیستمی سەرمایەداریی ئەمڕۆ، بەلای نووسەرەوە، هاتنە ناوەوەی چینی ناوەڕاستە، کە وایکردووە کە بەشێک لە سامانی جیهان بەخۆی بەرێت، هەروەها سەرمایەداریی لەرووی چالاکی ئابوورییشەوە گۆڕانکاریی بەسەردا هاتووە، بەتایبەتی پێشخستن کەرتی پیشەسازیی و های تەک.
نووسەر هەوڵیداوە شرۆڤەیەکی ئەکادیمیانە بە سیستمی سەرمایەداریی لەمڕۆدا بکات، ئەو پێیوانییە ئەم سیستمە هەموو کێشەکانی جیهان چارەسەر بکات و مژدەی بەهەشتێکی گەورە بە مرۆڤایەتی نادات هەروەک هەندێک فەیلەسوفی لیبڕاڵ دەیکەن، لەهەمانکاتیشدا زۆر تاریکبین نییە بەم سیستمە و چاوەڕێی نەمانی و لەناوچوونی ناکات، وەکو مارکسییەکان دەیکەن.

نووسەر دەڵێت:

لەمڕۆدا لە دەیەی دووەمی سەدەی بیست و یەکدا، کە دەبوو نایەکسانییەکانی سامان کۆتایی بهاتایە، بەڵام جارێکی تر نزیک بووەتەوە لە ئاستە بەرزە مێژووییەکانی و بگرە تەنانەت نزیکە ئەو

ئاستە مێژوویانەش تێدەپەڕێنێت، ئابووری نوێی جیهان دوو هیوای گەورەی لەگەڵ خۆیدا هێناوە. بنەبڕکردنی هەژاریی و یەکسانی لە نایەکسانییە گەورەکاندا، سامانی هەندێک کەس هێندەی سامانی هەموو دەوڵەتان دەبێت»
پاشان پرسیار دەکات: ئایا دەکرێت وێنای ئەوە بکەین لە سەدەی بیست و یەکدا، سەرمایەداریی بە شێوەیەکی ئاشتیانە و بەردەوامانە سەردەکەوێت، یان بە سانایی چاوەڕێی قەیرانەکانی داهاتوو یان جەنگی داهاتوو بین (لە راستیدا ئەمجارەیان جیهانییە؟»ل620

کەمکردنەوەی رۆڵی کرێکار و جوتیار
خاڵێکی تر کە نووسەر باسی لەوە دەکات، گۆڕینی بنەمای سیستمی ئابوورییە لە جیهاندا و کەمکردنەوەی رۆڵی هەردوو چینی کرێکار و جوتیاران. ئەمەش بە پشت بەستن بە کۆمەڵێک ئاماری جیاواز لە هەردوو وڵاتی فەرەنسا و ئەمریکا، کە هەردووکیان دوو وڵاتی کۆنی سەرمایەدارییین و سەرەتا لەرێوە سەرمایەدارییی و چینی کرێکار و سەرمایەدار دروستبوو. لە فەرەنسا لە ساڵی 1800دا رێژەی64% ی خەڵکی جووتیار بوون، 22% یان کرێکار پیشەشازی بوون، لە14% یان لە کەرتی خزمەتگوزارییدا کاریان کردووە. لە ئەمریکا 68% جووتیار بوون، لە 18% کرێکاری پیشەشازیی بوون13% یان لە کەرتی خزمەتگوزارییدا کاریان کردووە. پاش سەد ساڵ لە فەرەنسا جوتیار رێژەکەی کەبۆتەوە بۆ 43% بە گەرچی چینی کرێکاران بۆ 29%. لەبەرامبەردا کەرتی خزمەتگوزاری رێژەکەی بەرزبۆتەوە بۆ28% .
بەڵام ئەم رێژانە بە ساڵی 2012 بەتەواوەتی گۆڕانکاریی گەورەی بەسەردا هاتووە، هەردوو چینی کرێکار و جووتیار، رێژەی بەشداربوونیان لە پێکهاتەی ئابووریدا زۆر دابەزیوە، بەتایبەتی چینی جووتیار. لەبەرامبەردا کەرتی خزمەتگوزاری رێژەکە بەرزبۆتەوە. لەم ساڵەدا چینی جووتیار تەنها 3% پێکدەهێنن، گەرچی کرێکاری پیشەشازی21% بووە، بەڵام ئەوانەی لە کەرتی خزمەتگوزارییدا کار دەکەن رێژەکەیان بۆ76% بەرزبۆتەوە. هەرئەمەش وایکردووە کە رۆڵی سیاسیشیان کەمبۆتەوە لەناو کۆمەڵگەدا.

بەرهەمی جیهانی
خاڵێکی گرنگی تر کە نووسەر هەمیشە جەختی لێدەکاتەوە، مەسەلەی بەرهەمی جیهانە، نووسەر بەپشت بەستن بە کۆمەڵێک ئامار، ئەو گۆڕانکارییە گەورانەمان پێ پیشان دەدات کەبەسەر وڵاتان و ناوچەکانی بەرهەمهێنانی لە جیهاندا هاتووە. بۆ نموونە لە نێوان ساڵانی نێوان 1900 بۆ 1980 بە رێژەی 70% و80%ی بەرهەمی جیهان لە

کیشوەری ئەوروپا و ئەمریکا بەرهەم هاتووە. تەنها ئەمریکا ڕێژەی 40% بەرهەمی جیهانی بەرهەم هێناوە. بەڵام پاشان بەتایبەتی لەم سی چل ساڵەی دواییدا، گۆڕانکاریی ریشەیی بەسەر پشکی دەوڵەتان و کیشوەرەکانی تردا هاتووە. بۆ نموونە بە ساڵی 2010 ئەوروپا و ئەمریکا تەنها ڕێژەی50% بەرهەمی جیهانیان بەرهەم دەهێنن. ئەگەری هەیە کە ئەم ڕێژەیە ساڵ لە دوای ساڵ کەمتر بێتەوە بۆ 20-30% ی بەرهەمی جیهان. لە بەرامبەردا ڕێژەی هیندوستان و چین زۆرتر دەبێت.

نایەکسانی

یەکێک لە خاڵە بەهێزەکانی ئەم کتێبە تەرخانکردنی پانتاییی زۆرە بە بابەتی «نایەکسانییە لە جیهاندا» نووسەر لەم کتێبەیدا بەشێوەیەکی زانستیی و ئەکادیمیانە هەوڵیداوە لە بارەی ئەم بابەتەوە بدوێت ئەویش بە پشت بەستن بە کۆمەڵێک ئاماری جیهانی گرنگ، هەروەها هەوڵیداوە لە رووی جوگرافیا و مێژووەوە جیاواز بێت، نووسەر هاتووە ئاماری 26 دەوڵەتی جیهانی وەرگرتووە، هەروەها ئاماری دوو سەدە زیاتری بەکارهێناوە بەتایبەتی هی فەرەنسا و بەریتانیا.

نووسەر پێیوایە دوو جۆرە نایەکسانی هەیە: نایەکسانی لە داهاتی کار، نایەکسانی لە خاوەندارێتی سەرمایە و ئەو داهاتەی لەوەی وەدەستدێت و کارلێکی نێوان ئەو دوو چەمکە. ل 313

لە ناوچەکانی بیابانی ئەفریقا، هیندستان، داهاتی مانگانە 150 بۆ 250 یۆرۆیە، بەڵام ناوچەکانی ئەوروپای خۆرئاوا، ئەفریقای باشوور، ئەمریکا، لە نێوان 2500 بۆ 3000 یۆرۆیە لە مانگێکدا، بەمشێوەیە داهاتی تاک لەم ناوچانە 10 بۆ 20 جار زیاترە لە وڵاتە هەژارەکان. بەڵام لە چین داهاتی تاک 600 بۆ 800 یۆرۆیە ل 90

نایەکسانیی و شۆڕش

خاڵێکی تر کە نووسەر باس لەوە دەکات کە ئەویش پەیوەندی نایەکسانییە بە شۆڕشەوە، نووسەر باس لەوە دەکات چەندە نایەکسانی زۆرتر بێت ئەگەری شۆڕشیش زۆرترە.

نووسەر دەڵێت: ئەگەر چینی لەسەدا 10 سەرەوە دەستبگرن بەسەر 90% ی بەرهەمی هەموو ساڵێکدا، لەو ڕێژەیە چینی یەک لەسەدی سەرەوە 50 لە سەدیان هەبێت هەروەک لە حاڵەتی ساماندا، ئەگەری سەرهەڵدانی شۆڕش زۆرە. ل345

لەمەشدا شۆڕشی فەرەنسی بە نموونە دەهێنێتەوە، لەوکاتەدا بەشێکی زۆری داهاتی فەرەنسا لای نوخبەیەکی ئەرستۆکراتی کەم بووە لەکاتێکدا زۆربەی خەڵکی لە هەژاریدا دەژیان.

ئایا سەرمایەداریی و وەبەرهێنانی بیانی دەبنە هۆی کەمکردنەوەی هەژاریی؟

نووسەر دژی ئەوەیە کە سیستمی سەرمایەداریی بتوانێت گۆڕانکاریی ریشەیی لە نەهێشتنی هەژاریی لە دەوڵەتە هەژارەکاندا بکات. لەمبارەیەوە دەڵێت: ئەگەر تەماشای تۆمارە مێژوویەکان بکەین، بزواتەکانی سەرمایە وا دەرناکەویت کە میکانیزمی سەرەکی بێت لە لێکنزیکردنەوەی نەتەوە هەژار و دەوڵەمەندەکان. هیچ یەکێک لەو دەوڵەتە ئاسیاییانەی کە لەم ساڵانەی دواییدا بە ئاڕاستەی نزیک بوونە لە دەوڵەتە پێشکەوتووەکانی خۆرئاوا هەنگاویان ناوە، سوودیان نەبینیوە لە وەبەرهێنەرە مەزنە بیانییەکان، جا کۆریای باشوور یان تایوان یان چین، لەراستیدا هەموو ئەو دەوڵەتانە خۆیان بە شێوەی سەرمایەی فیزیکی و تەنانەت سەرمایەی مرۆییش، تەمویلی وەبەرهێنانە پێویستییەکانیان کردبوو، کە تازەترین توێژینەوەکان بە کلیلی گەشەی درێژخانەی دادەنێن. ل 98

بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا نووسەر دژی داخرانە بەرامبەر بە بازاڕی جیهان و لەگەڵ کرانەوەیە. لەمبارەیەوە دەڵێت:

بەشدارییکردن لە ئابووریی جیهاندا لەخودی خۆیدا نەگەتیف نییە، سەروەری بەهیچ شێوەیەک نابێتە هۆی کرانەوە و گەشەکردن. دەوڵەتانی ئاسیا ئەوانەی کە لەم دواییانەدا هەوڵیاندا بە دەوڵەتانی دیکە بگەنەوە، بەشێوەیەکی ئاشکرا سوودیان لە کرانەوە وەرگرتووە بەرووی جیهانی دەرەوەدا. لە راستیدا ئەو دەوڵەتانە زیاتر سودیان بینیوە لە بازاڕی کراوەی شمەک و خزمەتگوزارییەکان و مەرجەکانی پەسەندکردنی ئەو بازرگانییەی کە زیاتر لەشاوی ئازادیی سەرمایەی تێدایە، بە نموونە چین.ل99

لەبارەی چارەسەریی نایەکسانیی لە جیهاندا پیکیتی دوو رێگەی داناوە: یەکەمیان : بوونی باج. دووەم : بوونی سیستمێکی خوێندنی باش. نووسەر دەڵێت:

باشترین رێگە بۆ زیادکردنی کرێکان و کەمکردنەوەی نایەکسانییەکان لە کرێدا، لەماوەیەکی درێژدا بریتییە لە وەبەرهێنان لە پەروەردە و شارەزاییەکان. ل 411

نایەکسانی لە ئەمریکا

نووسەر لەبارەی رێژەی نایەکسانی لە وڵاتانی جیهاندا بەتایبەتی وڵاتانی خۆرئاوا و لە پێش هەموویشیانەوە باسی ئەمریکا دەکات. لەمبارەیەوە ئاماری زۆر گرنگی پێشکەش کردووە و ئەو گۆڕانکارییە گەورانە دەخاتەڕوو کە لە ماوەی 100ساڵی پێشوودا بەسەر کۆمەڵگەی ئەمریکاییدا هاتووە. لەو بارەیەشەوە دەڵێت: «لە ساڵی 1910 چینی

لە 10٪ خاوەنی نزیکەی 80٪ ی داهات و سامانی نەتەوەیی بوون. هەروەها چینی 1٪ هەرە دەوڵەمەندەکانی ئەمریکا خاوەنی 45٪ی سامانی ئەمریکا بوون».

بەڵام لە دوای جەنگی دووەمی جیهانەوە گۆڕانکاریی بەسەر ئەم رێژەیەدا دێت.

نووسەر دەڵێت: 10٪ی چینی سەرەوەی ئەمریکا لە سەرەوەی هەرەمی داهاتدا بوون لە نێوان ساڵانی 1950 و 1980 دا، تەنها 30 بۆ 35 ٪ داهاتی نەتەوەییان بەردەکەوت، بەڵام لە پاش ساڵی 1980 تا یەکسانی لە داهات لە ئەمریکادا تەقییەوە، 10٪ی ئەو چینە بەشیان لە داهاتی نەتەوەیی بە 45 بۆ 50٪ بەرزبۆتەوە.

ساڵی 2010 و 2012 بەشیان لە داهاتی نەتەوەیی گەیشتۆتە 72٪ ، پێدەچێت بۆ ساڵی 2030 ئەم رێژەیە بگاتە 60٪ داهاتی نەتەوەیی» ل 386.

ئەمەش بەلای نووسەرەوە مەترسییەکی گەورەیە بۆ ئەو وڵاتە.

ژمارەی ملیاردێرەکانی جیهان

نووسەر بە پشت بەستن بە کۆمەڵێک ئاماری جیهانی، باس لە بەرزبوونەوەی ژمارەی ملیاردێرەکانی جیهان دەکات. لە هەمانکاتیشدا باس لە رێژەی سامانیان دەکات و دەڵێت: «لەساڵی 1987 تەنها 140 ملیاردێر لە جیهاندا هەبووە، بەڵام لە ساڵی 2013 دا 1400 ملیاردێر واتە 10 ئەوەندە زیادیکردووە.

سالی 1987 بۆ 100 ملیۆن کەس تەنها 5 ملیاردێر هەبووە، بەڵام ساڵی 2013 گەیشتۆتە 30 ملیاردێر. ساڵی 1987 ملیاردێرەکانی جیهان خاوەنی 0.4٪ سامانی تایبەتی جیهان بوون، بەڵام ساڵی 2013 خاوەنی 1.5٪ ی سامانی تایبەتی جیهانن». ل 572

داهاتی دەوڵەتە هەژار و دەوڵەمەندەکانی جیهان

بابەتێکی گرنگی تر مەسەلەی دەستکەوتی دەوڵەتان و جیاوازیی نێوان داهاتی دەوڵەتە هەژار و دەوڵەمەندەکانە. لە هەمانکاتیشدا نووسەر هەوڵیداوە هۆکاری ئەم جیاوازییە دەربخات کە زیاتر پەیوەندیی بە سیستمی ئیداریی و باجەوە هەیە. نووسەر دەڵێت: « ئەگەر تەماشای داهاتی دەوڵەتە هەژارەکان بکەین لە نێوان ساڵانی 1970 بۆ 1980 حکومەتەکان بە شێوەیەکی گشتی رێژەی 10٪ بۆ 15٪ داهاتی نەتەوەیی وەردەگرن، بەڵام دەوڵەتە مامناوەندەکان بە تایبەتی ئەمریکای لاتین و باکووری ئەفریقا و چین حکومەت رێژەی 15٪ بۆ 20٪ داهاتی نەتەوەیی دەستدەکەوێت، بەڵام لە دەوڵەتە دەوڵەمەندەکان لە دەیەی حەفتاکاندا 30 بۆ 35 ٪ داهاتی وەرگرتووە، بە دەیەی هەشتاکان 35

بە 40 ٪ وەرگرتووە». ل 648

گرنگیی یاسای کەمترین کرێ

یەکێک لە یاسا گرنگەکانی سیستمی ئابووریی خۆرئاوا «کەمترین کرێی کرێکارە»، ئەم یاسایە لە چەند لایەکەوە سوودی بۆ ئابووریی و چینی کرێکار و هەژار هەیە. لە هەمان کاتیشدا وەکو نووسەریش دەڵێت: «ڕۆڵی زۆرباشی دەبێت لە کەمکردنەوەی نایەکسانی، کەمترین کرێی فیدراڵی لە ساڵی 1923 دەرچوێنرا، نزیکەی بیست ساڵ پێش ئەوەی لە فەرەنسا هەمان یاسا دەربچێت. گومانی تێدا نییە کەمترین کرێ ڕۆڵێکی سەرەکی هەیە لە پێکهێنان و پێشکەوتنی نایەکسانییەکان لە کرێدا، وەکو چۆن ئەزموونی فەرەنسا و ئەمریکا پیشانی دەدەن» . ل407

دانیشتوان

بابەتێکی گرنگی تر کە نووسەر باسیکردووە مەسەلەی دانیشتوان و پەیوەندیی بە گەشەسەندنی ئابووریی و سامان و نایەکسانییەوە هەیە. نووسەر بە پشت بەستن بە کۆمەڵێک ئاماری گەورە، هەوڵیداوە ئەو پەیوەندییە باسبکات کە لە نێوان گەشەی ساڵانەی ئابووریی و گەشەی دیمۆگرافیدا هەیە. نووسەر هەندێک ئاماری گرنگی خستۆتە روو، بۆ نموونە «ساڵی 1700 ژمارەی دانیشتوانی جیهان 600 ملیۆن کەس بووە، ساڵی 2012 دەگاتە 7 ملیار کەس». نووسەر لەوبارەیەوە دەڵێت: «بە درێژایی سێ سەدە ساڵانە ژمارەی دانیشتووانی جیهان 10 جار زیادیکردووە، ئەگەر بەم شێوەیە بەردەوام بێت، ئەوا ژمارەی دانیشتوان لە ساڵی 2300 دا، دەگاتە 70 ملیار کەس». ل 104

نووسەر هەوڵیداوە شرۆڤەیەکی ورد لەبارەی گەشەی دیمۆگرافی بکات و لایەنە باش و خراپەکانی بخاتەڕوو، لە هەمان کاتیشدا چ کاریگەرییەکی هەیە بەسەر ژیانی خەڵک و ئابووریی وڵاتانەوە، ئەمەش یەکەمجار بوو کتێبێک بخوێنمەوە وا بە ڕوونی ئەو پەیوەندییەم بۆ شیبکاتەوە. نووسەر لە هەمان کاتیشدا هەوڵیداوە هەڵسەنگاندنێکی زانستییانە بۆ تیۆرییەکی زانای بەریتانی ماڵتۆس بکات کە بە سیستمی ماڵتۆسی ناسراوە.

خوێندن

بابەتێکی گرنگی تر کە نووسەر باسی دەکات، مەسەلەی خوێندنە. من هەتا ئەم کتێبەم نەخوێندەوە نەمدەزانی چەندە خوێندن ڕۆڵی لە نەهێشتنی نایەکسانیی و کەمکردنەوەی هەژاریدا هەیە. نووسەر بە پشت بەستن بە کۆمەڵێک ئاماری گرنگ، ئەم بابەتەی شیکردۆتەوە. لە هەمان کاتیشدا بەهێزبوونی ڕۆڵی خوێندن لە سەدەی نوێدا دەردەخات. وەکو

خۆشی دەڵێت:
«هیچ گومانی تێدا نییە پەروەردە و تەکنەلۆژیا لە ماوەیەکی درێژدا رۆڵێکی گرنگ دەگێڕن». ل 403
لەبارەی ڕۆڵی لە نەهێشتنی نایەکسانییەوە نووسەر دەڵێت: «لە سەدەکانی پێشوودا کەسێکی هەژار دەیتوانی تەنها لەرێگەی سامانێکی میراتییەوە بگاتە لووتکە و دەوڵەمەند ببێت، بەڵام ماوەی چەند دەیەیەی پاش جەنگی جیهانی دووەم، سەرمایە بە میرات بە جێماو زۆرێک لە گرنگییەکانی خۆی لە دەستدا و بە یەکەمین جار لە مێژوودا کار و خوێندن بوونە دڵنیاترین رێگە بۆ گەیشتن بە لوتکە» ، ل318
دواتریش دەڵێت: «ئەگەر ئەو منداڵانەی کە سەدەیەک پێش ئێستا تەنها قۆناغی سەرەتاییان تەواوکردووە(کە دەکاتە هەر نەوەیەک لەو سەردەمەدا) لەهەمان قۆناغدا بمانایەتەوە، ئەوکاتە هیچ گومانی تێدا نەبوو کە نایەکسانی لە کارەوە و بەتایبەتیش نایەکسانی لەکرێدا زۆر زیادی دەکرد». ل401
هەمیشە لەهەموو جیهاندا بە باشی باس لە سیستمی ئابووریی و کۆمەڵایەتی وڵاتانی ئەسکەندەناڤیا دەکەین، یەکێک لە هۆکارەکانیش باشبوونی سیستمی پەروەردە و فێرکردنە. هەروەکو نووسەر دەڵێت: «هەموو ئاماژەکان بۆئەوە دەچن کە دەوڵەتە ئەسکەندەناڤییەکان، کە نایەکسانی کرێ لەو دەوڵەتانەدا زیاتر مام ناوەندە لە هەرشوێنێکی دیکە، ئەمەش بە ئەندازەیەکی فراوان دەرئەنجامی ئەو راستییەیە کە سیستمی پەروەردەی دەوڵەتانی ئەسکەندەناڤی تارادەیەک یەکسان و گشتگیرە». ل403
لەلایەکی ترەوە نووسەر باشیی و خراپی سیستمی پەروەردەی وەکو پێوەرێک بۆ پێشکەوتن و دواکەوتنی دەوڵەتان داناوەو دەڵێت: «لە هەموو کۆمەڵگە مرۆییەکاندا، تەندروستیی و پەروەردە بەهایەکی خودییان هەیە: توانای جێژوەرگرتن لە چەند ساڵێک تەندروستی باش، وەکو توانای بەدەستهێنانی مەعریفە و رۆشنبیرییە، ئەوەش یەکێکە لە مەبەستە بنەڕەتییەکانی شارستانییەت». ل404
دواجاریش لەبارەی سیستمی پەروەردەوە پێشنیازی نوێ دەخاتە بەردەم جیهان و دەڵێت: «دەبێت سیستەمی پەروەردە و فێرکردن خستنەڕووی جۆری نوێی راهێنان زیادبکات، هەروەها بەرهەمی شارەزاییە نوێیەکان بە شێوەیەکی خێراو بە تەواوی زیاد بکات، سەرەڕای ئەوەش، ئەگەر دەبێت نایەکسانی کەم بکرێتەوە، پێویستە زۆر بە خێرایی خستنەڕووی شارەزایی نوێ زیاد بکرێت، بەتایبەتی بە ئەوانەشی خوێندەواریان کەمە». ل401

تەکنەلۆجیا

بابەتێکی گرنگ تر کە نووسەر پانتایی باشی بۆ داناوە مەسەلەی تەکنەلۆجیایە، نووسەر پێی وایە: «پێشکەوتن بەرەو عەقڵانیەتی ئابووریی و تەکنەلۆجی پێویستی بە پێشکەوتن نییە بەرەو دیموکراسی، هۆکاری سەرەکی ئەوەش ئاسانە: تەکنەلۆجیا وەک بازاڕ وایە نە سنووری هەیە و نە ئەخلاق»..ل310
دواتر لەبارەی مەسەلەی مۆڕاڵی مرۆیی و تەکنەلۆجیاوە قسەی زیاتر دەکات و دەڵێت: «ئەگەر بە راستی کەسێك هیوای ئەوە بێت سیستمێک بدۆزێتەوە کە عەدالەتی کۆمەڵایەتی و عەقڵانیەتی زیاتری تێدا بنیاتنرابێت لەسەر بەرژەوەندیی گشتی، بە هیچ جۆرێک پشت بەستن بە گۆڕانکاریی و ئارەزووە سەرپێیەکانی تەکنەلۆجیا بەس نییە». ل310

کۆچکردن
خاڵێکی گرنگی تر کە نووسەر باسی لێوە دەکات مەسەلەی کۆچکردنە، کە ئێستا بۆتە یەکێکە لە کێشە گەورەکانی خۆرئاوا. نووسەر تێڕوانینێکی تەواو جیاوازی هەیە لە نووسەر و بیرمەندانی تری جیهان و پێیوایە: «کۆچکردن شێوازێکی ئاشتیخوازانەی دابەشکردنەوە و رێکخستنەوەی نایەکسانی جیهانیی سامانە. لەبری جووڵاندنی سەرمایە، کە هەموو جۆرە ئاستەنگێکی تێدا بەدی دەکرێت، هەندێکجار ئاسانترە، رێگە بدرێت بە کرێکار بڕوات بۆ ئەو جێگەیەی کە مووچەیەکی زیاتری هەیە. باشترین نموونەش ئەمریکایە، سەرەتا لە سێ ملیۆن کەس پێیدابوو، ئەمڕۆ ژمارەی زیاتر لە 300 ملیۆن کەس دەبێت».ل716

گۆڕینی کەشوهەوا
بابەتێکی گرنگی تر کە نووسەر باسی لێوەدەکات و بە یەکێکەش لە کێشە گەورەکانی سیستمی سەرمایەداریی و مرۆڤایەتیش دادەنرێت کێشەی گۆڕینی کەشوهەوایە، نووسەر دەڵێت: «گۆڕانی کەشوهەوا بەشێوەیەکی گشتگیرتر، کە دەگونجێت لەم سەدەیەدا ببێتە هۆی لەناوبردنی سەرمایە سروشتییەکانی مرۆڤایەتی، ئەمەش مەترسییەکی دوورمەودای جیهانییە».ل 757
نووسەر پێیوایە: دەبێت ئەم کیشەیە لە ئاستی جیهاندا چارەسەر بکرێت، ئەویش هاوڕای نووسەری بەریتانیا نیکۆلاس ستیرنە کە داوا دەکات «5٪ ی کۆی بەرهەمی ناوخۆیی جیهان خەرجبکرێت وەکو هەوڵدانێک بۆ کەمکردنەوەی گۆڕانکاریی کەشوهەوا لە داهاتوودا» ل 758

شەفافیەت
بابەتێکی گرنگی تر کە نووسەر گرنگی پێداوە، مەسەلەی (شەفافیەت)ە. نووسەر پێیوایە شەفافیەت زۆر گرنگە بۆئەوەی

ئاگاداری کەڵەکەبوونی سەرمایە بکەین، لەم رێگەیشەوە دەتوانرێت باجی گونجاو دابنرێت بەم شێوەیە نایەکسانی کەمتر دەکرێتەوە، لەهەمانکاتیشدا ئەم پرسە گرنگە بە سیستمی دیموکراسی.

نووسەر دەڵێت: «بڕوام وایە گرنگە سووربین لەسەرئەوەی کە یەکێک لە پرسە زۆر گەرم و باوەکان لە چەند ساڵی داهاتوودا بریتییە لە پەرەسەندنی شێوازە نوێکانی موڵک و ماڵ و کۆنتڕۆڵکردنی دیموکراسیانەی سەرمایە». ل 760

دواتر دەڵێت: «بەدەنیایەوە شەفافیەتی ئابووریی و دارایی بە مەبەستەکانی باج گرنگن، بەڵام لە بەر چەند هۆکارگەلێکی گشتی زیاتر، ئەمانە بنەڕەتین بۆ حوکمڕانییەکی دیموکراسیانە و بەشدارییکردن تێیدا». ل 761

دەوڵەتی نەتەوە

نووسەر لەهەندێک شوێندا دژی دەوڵەتی نەتەوە دەوەستێتەوە لە هەندێک شوێنی تریشدا پشتگیریی دەکات بەتایبەتی لەرووی دانانی سیستمێکی ئیداریی باش و باج وەرگرتنەوە و دەڵێت: «هێشتا دەوڵەت-نەتەوە ئاستە راستەکەیە بۆ نوێکردنەوە و گەشەپێدانی شێوازە نوێیەکانی حوکمڕانیی و خاوەندارێتیی هاوبەشی مامناوەند لە نێوان خاوەندارێتیی گشتیی و تایبەتیدا. ئەمە دەبێتە یەکێك لە ئاڵنگارییە سەرەکییەکانی سەدەی داهاتوو. بەڵام تەنها سیاسەتی تەواوکاری هەرێمیی دەتوانێت ببێتە هۆی رێکخستنێکی کاریگەرانەی سەرمایەداریی جیهانی بە میرات بەجێماو لە سەدەی بیست و یەکدا». ل761

رۆڵی باج

هەتاوەکو ئەم کتێبەم نەخوێندەوە لە کاریگەریی گەورەی باج بەسەر نایەکسانییەوە بەم دەرنەکەوتبوو، نووسەر زۆر بە باشی باسی گرنگی باج دەکات، لەهەمانکاتیشدا پەیوەندیی نێوان باج و کەمکردنەوەی نایەکسانی دەخاتەڕوو. جگە لەوەش بوونی باج بۆ گەشەسەندنی ئابووری دەستکەوتی حکومەت باس دەکات. نووسەر دەڵێت: «پرۆسەی باج وەرگرتن بابەتێکی تەکنیکی نییە، بەشێوەیەکی تایبەتی بابەتێکی سیاسیی و فەلسەفییە، بەبێگومان گرنگترین بابەتی سیاسییە، بەبێ باجەکان کۆمەڵگە چارەنووسی هاوبەشی نابێت و کارێکی پێکەوەییش ئەستەمە، لە کرۆکی هەموو گۆڕانکارییە گرنگە سیاسییەکاندا شۆڕشێکی دارایی لەئارادایە». ل651

دواتر مەسەلەی باج دەبەستێتەوە بە سەرکەوتوویی و شکستی دەوڵەتەوە، لەمبارەیەوە دەڵێت: بەڵگە مێژووییەکان ئەوە دەخەنەروو

کە تەنها بە 10٪ تا 15٪ ی داهاتی نەتەوەیی لەبەرە وەرگیراوەکانی باجدا، ئەستەمە بە دەوڵەتێک زیاتر لە کارە تەقلیدییە سیادییەکانی خۆی بەجێبهێنێت، ئەوەش لەپاش خەرجییەکانی بە هێزێکی پۆلیسی گونجا و سیستەمێکی دادگەرانە، بەشێکی زۆر نامێنێتەوە بۆ ئەوەی بدرێت بە بوارەکانی پەروەردە و تەندروستیش». ل 649

پاشان نووسەر دەڵێت: «باجی سەرمایە توندوتیژیی کەمترە و وەڵامێکی کارامەی دەبێت بۆ گرفتەکەی بە کۆتایی سەرمایەی تایبەتیی و دەستکەوتەکەی، هەروەها باجی سەرمایە گونجاوترین وەڵامە بە نەهێشتنی نایەکسانی». ل 707

دواتریش دەڵێت: «ئاسانترین ڕێگە بۆ حکومەتێک بۆ ئەوەی دووبارە سەربەخۆیی ئابووریی و دارایی بەدەستبهێنێتەوە، بریتییە لە پەنابردن بۆ پاراستنی بەرهەمی ناوخۆیی و کۆنتڕۆڵکردنی سەرمایە. ل 711

ڕەخنە لە مارکس

نووسەر لەگەڵ ئەوەی لە زۆر شوێندا ستایشی مارکس دەکات و پشت بە تێڕوانینەکانی دەبەستێت، بەتایبەتی لەرووی نایەکسانییەوە، بەڵام لە زۆر شوێنیشدا ڕەخنەی توندی لێدەگرێت. نووسەر دەڵێت: «زۆربەی کات مارکس پشتی بە ڕێگەیەکی تاڕادەیەک باوەڕ پێنەکراو و ناسیستماتیک بەستووە بەرامبەر بە ئامارە بەردەستەکان، مارکس هەوڵی نەداوە ئەوە بدۆزێتەوە ئایا ئەو چڕی سەرمایەی کە تێبینی کردبوو لە حساباتی هەندێك لە کۆمپانیاکاندا، هەموو ئابووری بەریتانیا دەگرێتەوە، یاخود تەنها چەند کەرتێکی تایبەتی ئابووری دەگرێتەوە، ئەو دەیتوانی ئەو کارەش بکات، ئەوەش لە ڕێگەی کۆکردنەوەی چەند دەرزەنێک لە چەند حساباتێکی هاوشێوە. هەروەها مارکس لە کتێبی سەرمایەدا بەشێکی زۆری لە کتێبەکەی تەرخانکردووە بە مەسەلەی کەڵەکەبوونی سەرمایە، بەڵام هیچ ئاماژەی نەداوە بە ژمارەیەکی زۆر هەوڵ کە دراوە بە خەمڵاندنی ڕەسیدی سەرمایەی بەریتانیا کە لە سەدەی 18و 19 کراون». ل 305

لە شوێنێکی تریشدا دەڵێت: «چارەسەری کێشەی سەرمایە لەلایەن کارل مارکس و سۆشیالیستەکان، لە سەدەی نۆزدەدا پێشنیازکراو بە شێوەیەکی پراکتیکی لە یەکێتی سۆڤێت زۆر رادیکاڵانە جێبەجێکرا، ئەوەش بە هەڵوەشانەوەی خاوەندارێتیی تایبەتیی ئامڕازەکانی بەرهەمهێنان کە بریتین لە زەویوزار و باڵەخانە، سەرمایەی پیشەسازیی و دارایی و بازرگانی، بەڵام پاشتر کارەساتە مرۆییەکان کە بەهۆی پلانی بە مەرکەزییکردنی ستالینی یەکێتی سۆڤێتەوە، تووشی مرۆڤایەتی بوون، چەوتی ئەم تیۆرییە دەردەخات». ل:707

کێشەکانی جیهان

نووسەر بە کەمکردنەوەو نەهێشتنی کێشەکانی نایەکسانیی و کەشوهەوا و کۆچ، داوای باجێکی جیهانی دەکات کە دەوڵەتە دەوڵەمەندەکان و سەرمایەدارە گەورەکانی جیهان بیدەن، لەڕێگەی ئەو باجەشەوە کێشە گەورەکانی مرۆڤایەتیی چارەسەر بکرێت. هەرچەندە ئەم پێشنیازەی ئۆستای تۆماس پیکیت وەکو خەونێک وایە، بەڵام دەکرێت لەداهاتوودا وەکو رێگە چارەیەکیش سەیر بکرێت.

دەرئەنجام

راستە نووسەر هەوڵێکی جددیی داوە تاوەکو شرۆڤەیەکی باش بۆ ئەو سیستەمە ئابوورییە بکات کە لە ئێستادا لە جیهاندا بەرقەرارە، بەڵام نەشیتوانیوە وەڵامی هەموو پرسیار و کێشەکانی جیهان بداتەوە. راستە نووسەر رەخنەی زۆری لەم سیستەمە گرتووە بەڵام هیچ ئەلتەرناتیفێکی بۆ ئەم سیستەمە دەرنەخستووە. لەکاتێکدا مارکس هەوڵیداوە ئەلتەرناتیفێک بۆ سیستەمی سەرمایەداری بدۆزێتەوە کە ئەویش سیستەمی سۆشیالیزمە.
لەلایەکی ترەوە نووسەر زیاتر تیشکی خستۆتە سەر خۆرئاوا و کەمتر قسەی لەبارەی سیستەمی ئابووریی لە وڵاتانی تری جیهان کردووە. راستە لێرەولەوێ باسی گەشەکردنی چین و ژاپۆن و هیندوستان دەکات، لێ ئەمە هەموو جیهان نییە. ئەم کتێبە دەوڵەمەندتر دەبوو گەر نووسەر هەوڵیبدایە باسێکی سیستەمی ئابووریی وڵاتانی جیهانی سێهەمیشی بە چڕتر بکردایە. بەداخەوە تەنها بەشێوەیەکی لاوەکی باسی دەکات و بەگشتی جەختی لەسەر خۆرئاوا کردووە.
لەکاتی باسکردنی سندوقە سیادییەکاندا، کەمێک باسی دەوڵەتانی کەنداو دەکات، هەرچەندە ئەو سندوقی سیادی ئەم دەوڵەتانە، بە مەترسی بەسەر خۆرئاوا وەسفکردووە.
هەست دەکەم نووسەر کەمتر زانیاری لەبارەی وڵاتانی جیهانی سێهەمەوە هەبووە، هەربۆیە لە شرۆڤەکانیشیدا زۆرجار سەرکەوتوو نەبووە، بۆ نموونە ئەو لەلایەک دەڵێت وەبەرهێنانی بیانی هیچ رۆڵێکی لە گەشەکردنی وڵاتانی خۆرهەڵاتی ئاسیا نییە، لەهەمانکاتیشدا دژی داخران و داخستنی بازاڕی نیشتمانییە.
بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا ئەم کتێبە سەرچاوەیەکی گرنگە بۆ تێگەیشتن لە سیستەمی سەرمایەداریی و ئەو سیستەمە ئابوورییەی کە ئەمڕۆ جیهانی بەڕێوەدەبات.
دیارە ئەم کتێبە کۆمەڵێک بابەتی زۆری لە خۆگرتووە کە هەموویان مایەی گرنگیی و بایەخپێدانن، لێرەدا من تەنها ویستم ناساندنێکی کورت بۆ ئەم کتێبە بکەم، کە بە یەکێک لە کتێبە باشەکانی هەزارەی

دووەم دادەنرێت کە لە بارەی ئابوورییەوە نووسرابێت.
لەکۆتاییشدا دەستخۆشی لە کاک بیلال دەکەم بۆ وەرگێڕانی ئەم کتێبە گرنگە و هیوای کاری باشتری بۆ دەخوازم.

ئەردەڵان عەبدوڵڵا

سەرچاوە:
تۆماس پیکیتی، سەرمایە لە سەدەی بیست و یەک، لە ئینگلیزییەوە: بیلال ئیسماعیل حەمە. چاپی یەکەم. دەزگای چاپ و پەخشی جەمال عیرفان. 2018